

Schrijven: kunst of ambacht?

Paul Sebes

Hoe ver kom je als kunstenaar zonder opleiding? Niet zo ver, volgens literair agent Paul Sebes. 'Schrijven vergt meer dan talent; schrijven is topsport en teamsport.'

Vaak denkt men in Nederland dat je van nature wel of niet kunt schrijven. Het schrijverschap is een aangeboren gave, een goddelijke toevoeging aan je genenpakket. Ik betwist deze gedachte. Schrijven is te vergelijken met topsport. Natuurlijk dien je talent te hebben – en bij voorkeur heel veel –, maar om echt goed te worden, moet je trainen, trainen en nog eens trainen. Slijpen, schrappen, schaven nietwaar?

Zo'n training, zo'n opleiding verloopt een stuk sneller en gemakkelijker als je wordt begeleid en gestimuleerd door iemand met veel kennis en ervaring. In het eerste van Ajax kom je ook alleen als je jarenlang de discipline weet op te brengen om met de hulp van een goede trainer je talent aan te scherpen en te ontwikkelen. Zo is dat ook bij schrijven. Getalenteerde schrijvers verdienen een opleiding die voor hen deuren opent en nieuwe inzichten geeft. Een opleiding waarin wordt getoond hoe ze bepaalde problemen kunnen aanpakken en hoe ze het belangrijkste instrument van hun creatieve talent (hun eigen brein en gedachten) het beste kunnen hanteren.

Tijdens cursussen die ik geef, heb ik ontdekt dat veel amateurschrijvers zich in een groep en onder begeleiding sneller en beter ontplooiën dan thuis achter hun pc. Ik durf zelfs te beweren dat sommige cursisten dankzij de groepsdynamiek zoveel feedback op hun eigen teksten kregen dat ze, al dan niet onder mijn hoede, sneller een uitgevercontract verwierven.

Als literair agent word ik vrijwel dagelijks belaagd door mensen die iemand kennen die een 'briljant' boek heeft geschreven. Aanvankelijk lijkt dit natuurlijk zeer interessant. Elk nieuw literair meesterwerk is immers een verrijking van de Nederlandse schrijfkunst. Helaas is menig briljantje hooguit een doffe homp rivierklei waaraan elke poging tot kneden verloren moeite is. Slechts heel af en toe tref ik een stukje steenkool dat er aanvankelijk grauw en vies uitziet, maar waar toch een kraakheldere diamant in schuilt.

Hermetisch boekenvak

Omdat ik heel wat van die mensen met 'meesterwerken' kosteloos van schrijfadvies voorzag, heb ik vorig jaar besloten een cursus Literair Debuteren te geven. Amateurschrijvers uit het Nederlandse taalgebied kunnen zich inschrijven voor een acht-

Paul Sebes
is literair agent

weekse cursus over het hoe en wat in het boekenvak, met als belangrijkste onderdeel: hoe kan ik het beste omgaan met mijn eigen literaire creaties en hoe leer ik tegelijkertijd het toch wel hermetische boekenvak te doorgronden? Het animo daarvoor is groot en het talent is vaak (soms wat dieper onder de oppervlakte) aanwezig.

Talent scouten was niet de voornaamste reden voor het beginnen van de cursus. Er zijn in Nederland maar weinig mogelijkheden om het auteurschap aan te leren. De Schrijversvakschool biedt de mogelijkheid, dagblad *Trouw* geeft een online cursus schrijven en ook uitgeverij Querido verzorgt lessen in literatuur. Daarnaast zijn er cursussen van (mij) onbekende personen en instellingen. Een erkende schrijfopleiding op hogeschool- of universitair niveau ontbreekt echter en ik kan me voorstellen dat de beginnende schrijver soms door de bomen het bos niet meer ziet in het aanbod van schrijfopleidingen: is de cursus van uitgeverij Querido nu beter of slechter dan die van Sebes of van de Schrijversvakschool?

Nederland kent opleidingen voor allerlei kunsten, en vele daarvan zijn van zeer hoog niveau. We hebben uitstekende toneelscholen, balletacademies, conservatoria, hogescholen voor beeldende kunst, et cetera, ook al is er weinig vraag naar mensen die een dergelijke opleiding hebben afgerond. Is het dan niet verbazingwekkend dat er juist voor het schrijven – de kunstvorm die in Nederland de meeste hobbyistische beoefenaars telt – geen hoogkwalitatieve opleiding bestaat? En dat terwijl er zoveel uitgevers, redacteurs, schrijvers en literair agenten rondlopen die hun enorme vakkennis en ervaring net als ik heel graag zouden delen. Velen van ons hebben al honderden, zo niet duizenden manuscripten begeleid in de loop der jaren.

Nederland telt op zestien miljoen inwoners volgens schattingen van het CBS ruim een miljoen amateurschrijvers. De meesten zullen

hun werk nooit in druk zien verschijnen.

De meest genoemde reden daarvoor is dat een groot aantal 'schrijvers' zijn roman nooit opstuurt naar een uitgeverij en schrijven ziet als hobby. De ware reden blijkt pas als de would-be auteurs hun werk wel insturen. Het overgrote deel (lees 99 procent) van wat uitgevers onder ogen krijgen, is gewoonweg niet goed genoeg. Jaarlijks vallen er tientallen of misschien zelfs honderden auteurs af, die zich met een juiste opleiding hadden kunnen ontwikkelen tot echte literaire (ster)auteurs.

Ik denk dat mijn pointe wel duidelijk is. Het wordt tijd dat er in Nederland een opleiding wordt gecreëerd die louter gebaseerd is op schrijfonderwijs. Het schrijverschap is een loodzware, maar mooie baan. En elke baan vereist een goede vooropleiding. Mochten creatieve faculteiten van universiteiten en hbo's in Nederland het licht zien: ik houd me voor een docentschap aanbevolen.